

Чи присягаєтеся ви, що ваші детективи завжди й усюди розслідуватимуть злочини, доручені їм, послуговуючись лише тим розумом, яким ви забажаєте їх наділити, і не вдаючись до та не покладаючись на Божественне Провидіння, Жіночу Інтуїцію, Шаманізм, Фокус-Покус, Збіг чи Диво Господне?

*Присяга члена Детективного клубу —
таємної спілки детективних письменників,
до якої входили, зокрема, Агата Крісті, Г. К. Честертон,
Рональд Нокс і Дороті Лі Сеєрс. 1930 рік*

- 1) Убивцею мусить виявитися той, про кого згадували десь на початку історії, але від цієї особи ніколи не велась оповідь.
- 2) Усі надприродні чи протиприродні впливи мають бути виключені в процесі розслідування.
- 3) Дозволено не більше ніж одна таємна кімната чи один таємний хід.
- 4) Не дозволено використовувати вигадані отрути, пристрої та явища, для розуміння яких потрібне розлоге наукове пояснення наприкінці історії.
- 5) *Примітка автора: прибрано архаїчні вислови.*
- 6) Детективові не повинні сприяти випадкові збіги, і він не повинен володіти непоясненою інтуїцією, яка потім справджується.
- 7) Детектив не може сам скоїти розслідуваний ним злочин.
- 8) Детектив не повинен раптово згадувати про якісь зачіпки, не відкриваючи їх читачеві.
- 9) Дурний друг детектива, «Вотсон», не повинен приховувати від читача жодного міркування, що спадає йому на думку; його розумові здібності мають бути трохи слабшими, але не набагато, від інтелекту пересічного читача.
- 10) Близнюки чи будь-які інші двійники не повинні з'являтися в сюжеті, якщо читача до них завчасно не підготували.

Рональд Нокс. «10 заповідей детективної прози», 1929 рік

ПРОЛОГ

Усі мої рідні когось убили. Найпродуктивніші з нас убили навіть не один раз.

Не хочу драматизувати, але так і є, і коли я взявся писати цю книжку (хоч це й складно робити однією рукою), то зрозумів, що мушу казати правду — інакше ніяк. Це здається очевидним, але в сучасних детективних романах іноді про це забувають. Тепер письменники намагаються перехитрити, здивувати: важливішим є туз, якого автор ховає в рукаві, ніж те, що в нього в руках. Чесність — це те, що відрізняє детективи «золотої доби»: усіх тих Агат Крісті й Честертонів. Я знаю, бо пишу книжки про те, як писати книжки. Річ у тому, що існують певні правила. Один дядько на ім'я Рональд Нокс, який теж був із тієї «золотої» компанії, якось склав цілий перелік, хоча назвав це не правилами, а цілими заповідями. Я виклав їх в епіграфі — знаю, їх ніхто не читає, але повірте, що до тієї сторінки варто повернутися. Власне, краще взагалі її загорнути. Щоб не вдаватися в подробиці зараз, скажу тільки, що золоте правило «золотої доби» таке: «Грай по-чесному».

Звісно, це не роман. Усе це сталося зі мною насправді. Але все-таки тут буде вбивство і буде розслідування. Декілька вбивств і розслідувань, власне. Та не стрибатиму поперед батька в пекло.

Я читаю багато детективних романів. І знаю, що нині письменники дуже люблять використовувати так званих ненадійних оповідачів — персонажів, від імені яких ведеться оповідь, але які багато в чому брешуть. Я також розумію, що мене теж дехто зможе назвати ненадійним оповідачем. Тож робитиму все, щоб цього не сталося. Вважайте мене *надійним* оповідачем. Усе, що я розповім, є правдою або принаймні правдою, у яку я вірив, коли думав, що знаю правду. Це я можу вам пообіцяти.

У цьому я чітко дотримуюся восьмої та дев'ятої заповідей Нокса, бо в цій книжці, автором і головним героєм якої я є, я водночас і Вотсон, і Детектив, а тому зобов'язаний розкривати всі зачіпки й не приховувати своїх міркувань. Грати по-чесному, якщо коротко.

Я можу навіть це довести. Якщо ви прийшли заради крові та м'яса, смерті в цій книжці стаються (або про них розповідають) на сторінках 23, 56, 76, дві за ціною однієї — на сторінці 81 і три за ціною однієї — на сторінці 88. Потім буде коротке затишшя, але після цього смерті знову поновляться: на сторінках 189, 223 (якщо дивитися крізь пальці), 235, 244, 264, десь між сторінками 257 і 265 (важко сказати точніше), а також на сторінках 276 і 369. Я обіцяю, це правда, хіба верстальник навірстає такого, що сторінки поплутаються. У сюжеті буде одна діра, у яку можна помістити вантажівку. Я часто забігаю наперед і псую задоволення від читання. До того ж тут не буде інтимних сцен.

Що ще сказати?

Мабуть, варто назвати своє ім'я. Мене звать Ернест Каннінгем. Звучить трохи старомодно, тож люди звать мене Ерн або Ерні. Потрібно було сказати це відразу, але я пообіцяв бути чесним, а не компетентним.

Після всього, що вам розповів, мені складно вирішити, із чого почати. Коли я кажу «усі мої рідні», то маю на увазі лише свою гілку родинного дерева. Хоча моя кузина Емі якось принесла на корпоративний пікнік заборонений сандвіч з арахісовим маслом і хтось із відділу кадрів тоді мало не гігнув, але я її в цей перелік не вносив би.

Та все-таки ми не якась там сімейка психопатів. Серед нас є хороші і погані люди, а ще ті, кому просто не пощастило. До якої категорії належу я? Цього я ще й сам не зрозумів. Ну, і крім нас, у цій історії фігуруватиме серійний убивця на прізвисько Чорний Язик і двісті шістдесят сім тисяч доларів готівкою, але до цього ми ще дійдемо. Та я підозрюю, що вас, мабуть, цікавить дещо інше. Так, я сказав «усі». І я обіцяв не хитрувати.

Чи вбив когось я? Так. Убив.

Хто це був?

Усе по порядку.

МІЙ БРАТ

РОЗДІЛ I

Промінь світла за фіранками, який плавно повернувся в бік вікна, підказав мені, що мій брат під'їхав до будинку. Коли я вийшов на подвір'я, то передусім помітив згаслу ліву фару Майклової автівки. Потім помітив кров.

Місяць уже сховався, а сонце ще не зійшло, але навіть у темряві я достеменно знав, чим саме були темні плями на розбитій фарі й довгі мазки вздовж колісної арки, де викрашалася добряча вм'ятина.

Зазвичай я не засиджуюся допізна, але Майкл зателефонував мені пів години тому. Це був один з тих дзвінків, що їх ви отримуєте серед ночі, силкуючись роздивитися цифри на годиннику, і знаєте, що це точно не стосується виграшу в лотереї. У мене є кілька друзів, які можуть зателефонувати з нічного «убера» дорогою додому, щоб розповісти карколомну історію про бурхливу ніч. Майкл не такий.

Власне, це неправда. Я не дружив би з людьми, які телефонують опісля півночі.

«Треба зустрітись. Зараз».

Він важко дихав. Телефонував з невідомого номера. Мабуть, з таксофона. Чи з якогось бару. Наступні пів

години я провів біля вікна, раз по раз протираючи кружальце на запітнілому склі, щоб вчасно його помітити, і здригаючись від холоду навіть у теплій куртці. Я саме здався й ретирувався на диван, коли світло єдиної фари підсвітило мені повіки червоним.

Двигун загурчав, коли автівка зупинилася перед будинком, а тоді Майкл його заглушив, залишивши запалювання ввімкненим. Я розплющив очі й на мить замилювався стелею, наче знав, що моє життя безповоротно зміниться, коли я встану й вийду надвір. Майкл сидів у машині, поклавши голову на кермо. Я перетнув самотній промінь світла від єдиної фари, обходячи автомобіль спереду, щоб постукати у вікно водія. Майкл вийшов з автівки. Його обличчя було землистим.

— Пощастило, — сказав я, показуючи на фару. — Кенгуру можуть ще й не так пом'яти.

— Я збив декого.

— Ага, — мовив я сонно, лише краєм свідомості розуміючи, що він сказав «декого», маючи на увазі людину.

Я не знаю, що слід відповідати в таких випадках, тож вирішив, що найкраще в усьому з ним погоджуватися.

— Чоловіка. Машиною. Він ззаду.

Тепер я прокинувся. *Ззаду?*

— Тобто *ззаду*? — перепитав я.

— Він мертвий.

— Він на задньому сидінні чи в багажнику?

— А яка різниця?

— Ти пив?

— Трохи. — Брат завагався. — Може. Трохи пив.

— Задне сидіння? — І ступив крок до задніх дверцят, але Майкл застерезливо випростав руку, тож я зупинився. — Треба відвезти його в лікарню.

— Він мертвий.